

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Ing. Mgr. Karel Hlaváček

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

<i>OBSAH</i>	2
<i>EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ</i>	3
BOSNA A HERCEGOVINA: POSÍLENÍ AKTIVITY EU.....	3
ISLAND.....	4
AFET: ČERNÁ HORA, TURECKO.....	5
<i>HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU</i>	6
VÝVOJ V JIŽNÍM SOUSEDSTVÍ EU.....	6
POVSTÁNÍ V LIBYI.....	9
EVROPSKÁ POLITIKA SOUSEDSTVÍ: ÚVAHY O REFORMULACI.....	10
RUSKO: LIDSKÁ PRÁVA.....	12
SÚDÁN: REFERENDUM O NEZÁVISLOSTI JIHU.....	13
REVOLUCE V EGYPTĚ.....	14
<i>DOKUMENTY SZBP EU</i>	16

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

BOSNA A HERCEGOVINA: POSÍLENÍ AKTIVITY EU

Pozadí

Dne 3. října 2010 se v Bosně a Hercegovině (BaH) konaly všeobecné volby¹, povolební vývoj ale nenaznačuje možnost překonání dlouhodobého politického patu.² V BaH se ani po téměř pěti měsících po konání voleb nepodařilo sestavit vládu. Tato skutečnost vedla na počátku února 2011 německou kancléřku Angelu Merkelovou ke snaze o zprostředkování těchto jednání, jež však byla odmítnuta.³ Valentin Inzko, vysoký představitel OSN a zvláštní představitel EU (EUSR) v BaH, který stále drží určité exekutivní pravomoci v zemi, dokonce v souvislosti s neschopností politiků BaH vytvořit vládu uvažoval o nátlaku na ně prostřednictvím zmrazení jejich platů.⁴

Aktuálně: situace v BaH a doporučení pro EU

K současné situaci v BaH a roli EU v této zemi se vyjádřil think tank International Crisis Group (ICG).⁵ Podle ICG by EU měla ukončit „léta váhavosti“ a zvýšit úsilí směřující k nahrazení Úřadu vysokého představitele OSN (OHR) přítomností EU. Podle ICG je OHR držící exekutivní pravomoci⁶ v současné době přežitkem: instituce BaH jsou schopny rozhodovat i bez něho, navíc jej využívají jako štít proti vlastní odpovědnosti. BaH nepotřebuje dohlížitele a garanta bezpečnosti, ale technickou pomoc a poradenství. EU by proto podle ICG měla promyslet aktivizaci své přítomnosti v zemi, zejména posílení svojí delegace a rovněž navýšení objemu finančních zdrojů v rámci nástroje pro předvstupní pomoc (IPA), které jsou údajně silně podhodnoceny a neodpovídají výši poskytované okolním státům.

¹ Více než 3 miliony registrovaných voličů volily členy předsednictva BaH a dolní komoru celostátního parlamentu BaH. V Republice srbské současně probíhaly volby prezidenta, dvou viceprezidentů a parlamentu. Ve Federaci Bosny a Hercegoviny byli voleni poslanci parlamentu a parlamentů deseti kantonů. Pro více informací viz Přehled SZBP říjen 2010 a práci PI věnovanou detailněji volbám v BaH ([ZDE](#)).

² Např. podle Evropského parlamentu BaH „prochází zdlouhavým obdobím politické, hospodářské a sociální stagnace vyznačujícím se všeobecným a nepřetržitým ochromením politiky, zhoršením vztahů mezi etniky způsobeným politickou rétorikou a neochotou a neschopností její politické elity dosáhnout kompromisu a společného stanoviska k naléhavým politickým, hospodářským a sociálním problémům této země“.

³ Návrhy Angely Merkelové byly odmítnuty prezidentem Republiky srbské Milorádem Dodíkem. Viz *Europolitics* 4146, 22. 2. 2011.

⁴ Inzko nicméně dne 15. února 2011 oznámil, že platy zmrazit nehodlá. Viz *SETimes.com*, 16. 2. 2011, [ZDE](#).

⁵ Analýza ICG k dispozici [ZDE](#). ICG je prominentní think tank na poli mezinárodní bezpečnosti, jenž jako svůj cíl označuje prevenci konfliktů. Financován je především vládami západních států (např. Austrálie, Belgie, Nizozemsko, Finsko).

⁶ Bosna a Hercegovina je od roku 1995 de facto mezinárodním protektorátem pod dohledem Úřadu vysokého představitele OSN.

Jednání v institucích EU

V EU proběhla na přelomu ledna a února 2011 prezentace návrhu na posílení aktivity EU vůči BaH.⁷ Návrh směřuje k podpoře reform v BaH a obsahuje směs pozitivních a restriktivních opatření. Nová strategie do velké míry odpovídá výše uvedeným doporučením ICG: chce propojit funkci šéfa delegace EU s funkcí EUSR⁸ a posílit jeho postavení, OHR by naopak měl být přesunut do zahraničí (uvažuje se o New Yorku nebo Vídni), čímž by se snížila jeho váha.

Očekávaný vývoj

O aktivitě EU v BaH jednala dne 21. února 2011 Rada. Podle MZV ČR že návrh na posílení role EU v BaH se těší široké podpoře členských států.⁹ Hlavní pozornost Rady se nicméně orientovala k urgentním událostem v severní Africe. Očekává se proto, že Rada se bude věnovat BaH především na svém příštím zasedání, na němž by se mohly řešit rovněž sankční kroky EU vůči politikům BaH, kteří nejeví vstřícnost; zejména se uvažuje o odsunutí vstupu Stabilizační a asociační dohody v platnost.¹⁰

ISLAND

Pozadí

Island je kandidátskou zemí EU: přístupové rozhovory s Islandem byly otevřeny dne 27. července 2010. Od 15. listopadu 2010 probíhá proces hodnocení stavu jednotlivých oblastí islandské legislativy vůči *acquis*, tzv. screeningový proces. Ten by měl být ukončen dne 17. června 2011.

Za hlavní problémy islandského přístupového procesu lze považovat dluh Islandu vůči Velké Británii a Nizozemsku¹¹, harmonizaci rybolovné politiky¹² a slabou podporu vstupu do EU ze strany islandských občanů¹³.

Aktuálně

⁷ Jedná se o návrh Evropské služby pro vnější činnost.

⁸ Ke jmenování nového EUSR zřejmě dojde v nejbližší době, protože mandát Valentina Inzka končí dne 31. srpna 2011.

⁹ Viz Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 21. 2. 2011.

¹⁰ Viz Europolitics 4146, 22. 2. 2011.

¹¹ Jedná se o vyrovnání dluhy způsobené pádem islandských bank (zejména banky Icesave). Původní způsob urovnání dluhů (který byl nerealistický vzhledem k výši požadovaných splátek vůči islandskému HDP) byl na Islandu v březnu 2010 zamítnut v referendu (viz Přehled SZBP březen 2010). Velké Británii a Nizozemsku se následně podařilo nepřímo podmínit výsledek přístupového procesu Islandu vypořádáním těchto dluhů (viz Přehled SZBP červen 2010).

¹² Rybolov představuje důležité odvětví islandské ekonomiky (tvoří např. zhruba 40 % islandského vývozu, viz CIA World Factbook, [ZDE](#)) a Island se tradičně obával harmonizace s předpisy EU v této oblasti.

¹³ Většina průzkumů veřejného mínění dlouhodobě poukazuje na převahu odpůrců vstupu do EU.

Co se týká **sporu Islandu s Velkou Británií a Nizozemskem**, bylo v prosinci 2010 dosaženo dohody o podmínkách náhrady islandského dluhu. Původní nerealistický splátkový kalendář¹⁴ byl nahrazen splátkovým kalendářem, který by měl začít v roce 2016 a skončit nejpozději v roce 2046.¹⁵ Tato dohoda nyní musí být schválena islandským parlamentem; očekává se, že ke schválení dojde.¹⁶

V oblasti **rybolovné politiky** Island srpnu 2010 jednostranně odsouhlasil navýšení svých kvót pro lov makrel, s kterým nicméně nesouhlasí Irsko a Velká Británie a který rovněž vyvolal nesouhlas Evropské komise. V lednu 2011 tato „makrelová válka“ vedla až k úvahám o zákazu vykládání islandských makrel v přístavech EU.¹⁷ Dne 10. února se k problému vyjádřil Zahraniční výbor Evropského parlamentu (AFET), který v návrhu usnesení Evropského parlamentu¹⁸ vyzval Island, aby v této záležitosti obnovil vyjednávání; zejména vyjednávání o dlouhodobém společném používání udržitelných kvót pro lov makrel.

AFET: ČERNÁ HORA, TURECKO

Pozadí

Dne 9. listopadu 2010 zveřejnila Komise svoje hodnocení přístupového procesu jednotlivých zemí participujících na Evropské politice rozšíření. Dne 10. února 2011 jednal o této problematice v návaznosti na hodnocení Komise Zahraniční výbor Evropského parlamentu.

Aktuálně

AFET – jako obvykle – ve svém hodnocení přístupového procesu úzce navazuje na Komisi. V případě Černé Hory europoslanci vítají udělení kandidátského statusu a staví se za započetí přístupových rozhovorů poté, co Komise zveřejní další hodnocení přístupového procesu (což lze očekávat na počátku listopadu 2011). Jako hlavní problém Černé Hory AFET vidí např. korupci, organizovaný zločin a diskriminaci určitých skupin obyvatelstva (žen, Romů, Aškalů, či příslušníků egyptské komunity).¹⁹

Při jednání o Turecku se projevila nesoudržnost názorů politických skupin EP ve věci možného členství Turecka v EU. Snaha skupiny EPP prosadit do textu návrhu usnesení Evropského parlamentu explicitní zmínku o „privilegovaném partnerství“

¹⁴ Island by podle tohoto splátkového kalendáře vydal do roku 2024, kdy by dluh byl splacen, zhruba 40 % svého současného ročního HDP.

¹⁵ Viz Guardian.co.uk, 9. 12. 2010, [ZDE](#).

¹⁶ Nicméně i v případě, že ke schválení dojde, má prezident Islandu pravomoc předat věc k rozhodnutí referendu. Obdobný proces rozhodl o zamítnutí minulé dohody o splacení dluhů mezi Islandem, Velkou Británií a Nizozemskem. Viz IceNews.is, 14. 2. 2011, [ZDE](#), 3. 2. 2011, [ZDE](#).

¹⁷ Jedná se nicméně spíše o proklamativní opatření, protože – jak tvrdí islandská vláda – makrely jsou vykládány v Islandu, nikoli v přístavech EU. (viz Eubusiness.com, 14. 1. 2011, [ZDE](#). *Europolitics* 4121, 18. 1. 2011, resp. Euractiv.com, 18. 1. 2011, [ZDE](#).)

¹⁸ Návrh usnesení EP k dispozici [ZDE](#).

¹⁹ Návrh usnesení EP schválený výborem AFET k dispozici [ZDE](#). Viz také tiskovou zprávu EP, [ZDE](#).

s Tureckem nakonec nebyla úspěšná, stejně jako pokus skupiny S&D zmínit se naopak o členství Turecka v EU. V konečném textu návrhu usnesení EP se hovoří o přístupovém procesu Turecka jako o „dlouhodobém procesu s otevřeným koncem“.²⁰

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

VÝVOJ V JIŽNÍM SOUSEDSTVÍ EU

Popis problematiky

Pozornost EU směřuje v posledních týdnech především k událostem v severní Africe²¹, kde po pádu hlavních představitelů tuniského a egyptského režimu dochází k šíření občanských nepokojů, které zasahují prakticky celý region a nejrazantněji se promítly do dění v Libyi (viz samostatný oddíl dále).²²

Situace v regionu

Maroko: Situace zůstávala dlouho klidná. Dne 20. února 2011 nicméně došlo k demonstracím řádově tisíců lidí, k protestujícím se přidaly také některé nevládní a odborové organizace a menší levicově zaměřené politické strany. Protesty proběhly poklidně. Nejradikálnějším požadavkem bylo odstoupení předsedy vlády a rozpuštění parlamentu. V zemi nicméně existuje silná autorita krále, který během své vlády zavedl mnoho modernizačních opatření, demonstranti navíc nejsou jednotní. Celkově se proto situace nejeví hrozba pro stabilitu režimu.²³

Alžírsko: K protestům docházelo v průběhu ledna 2011, kdy protesty směřovaly především proti nezaměstnanosti a ceně potravin (byly ale vzneseny i demokratizační požadavky), dva lidé byli zabiti při potyčkách s pořádkovými silami. Vláda odpověděla příslibem snížení cen potravin a zrušení výjimečného stavu, který v zemi panuje od roku 1992.²⁴ Protesty nicméně pokračovaly i v únoru, demonstrace zhruba 10 tisíc lidí z 19. února 2011 byla rozehnána policií. Alžírský režim se následně rozhodl k dalšímu vstřícnému kroku: zrušení výjimečného stavu, v jehož rámci si režimní představitelé udržují mimořádné pravomoci. Jeden z organizátorů demonstrací tento krok ocenil,

²⁰ Návrh usnesení EP schválený výborem AFET k dispozici [ZDE](#). Viz také tiskovou zprávu EP, [ZDE](#).

²¹ V souvislosti s upřením pozornosti na severní Afriku se ozývají hlasy upozorňující na mediální opomíjení Afriky subsaharské. V současné době probíhají protesty např. v Gabonu. Ve srovnání se situací v Gabonu se Egypt jeví jako „země plně zaměstnanosti“. Gabon ale není pro západní země geostrategicky důležitý, proto mu nevěnují pozornost. Viz AlJazeera.net, 21. 2. 2011, [ZDE](#).

²² V tomto přehledu přinášíme popis vývoje, nikoli analýzu charakteru tohoto vývoje. V tomto smyslu se diskutují např. možnosti demokracie v arabském světě, jako možná cesta je zmiňována mimo jiné cesta turecká. Viz např. analýzu vnitřního think tanku EU European Union Institute for Security Studies, [ZDE](#).

²³ Viz TIC 189/2011-RABAT, 20. 2. 2011.

²⁴ Viz BBC.co.uk, 3. 2. 2011, [ZDE](#).

není ale podle něho dostatečný.²⁵ The Guardian upozorňuje na rizikové faktory v Alžírsku, zejména na všeprostopující korupci a vysokou míru nezaměstnanosti mladých.²⁶ MZV ČR naopak zdůrazňuje spíše značné finanční rezervy a pravděpodobnou stabilitu současného režimu.

Tunisko: Situace se po tzv. jasmínové revoluci relativně uklidnila.²⁷ Nadále však dochází k protestům, v reakci na střet demonstrantů s pořádkovými silami, který vedl ke ztrátě nejméně pěti životů, rezignoval prozatímní předseda tuniské vlády.²⁸ Prozatímní vláda nicméně začíná pracovat na přípravě prezidentských voleb, které by se měly konat do 6 měsíců (pravděpodobně v červenci 2011), následovat by je měly volby parlamentní.

Egypt: Situace se po odstoupení dosavadního prezidenta Husního Mubaraka relativně uklidnila. Demonstrace snížily svoji intenzitu a začaly směřovat spíše k požadavkům na zlepšení platových podmínek či na odstoupení osob ve vedoucích pozicích.²⁹ Dne 28. února 2011 byly zveřejněny první obrysy ústavních reforem v Egyptě; podle nich by např. měl být zrušen současný zákon o politických stranách, který mnoha politickým silám bránil v účasti na politickém procesu. Kritici nicméně poukazují na restriktivní charakter nových návrhů vůči nábožensky orientovaným silám (týkalo by se např. organizace Muslimské bratrstvo).³⁰

Jordánsko: V Jordánsku již několik týdnů pokračují pravidelné páteční demonstrace. Mezi organizátory patří zejména menší levicové a sekulární strany žádající politické a ekonomické reformy. Nejradikálnějším požadavkem ve věci politických reforem bylo omezení moci krále vůči parlamentu a předsedovi vlády. Zatím se tedy nezdá, že by v Jordánsku mělo dojít k obdobným událostem jako např. v Egyptě. Reakce režimu není jednoznačná. Většina jeho kroků byla spíše vstřícných. Podle velvyslanectví ČR v Ammánu se v Jordánsku dá očekávat zvýšení výdajů na zkvalitnění života běžných občanů, politické ústupky budou zřejmě spíše sporadické.³¹

Jemen: Demonstrace zesílily v druhé polovině února 2011, při zásahu pořádkových sil přišlo o život nejméně 12 lidí. Protestující požadují odstoupení prezidenta Alí Abdalláh Sáliha, který v reakci oznámil, že v příštích volbách nebude znovu kandidovat ani nepředá moc svému synovi; současně prezident zvýšil platy ve státní sféře. MZV ČR se domnívá, že jemenský režim se spíše udrží.³² Situace se ale

²⁵ V Alžírsku jsou např. stále oficiálně zakázány demonstrace. Viz AlJazeera.net, 23. 2. 2011, [ZDE](#), resp. Nytimes.com, 25. 2. 2011, [ZDE](#).

²⁶ Viz Guardian.co.uk, 23. 2. 2011, [ZDE](#).

²⁷ Viz Přehled SZBP leden 2011.

²⁸ Viz AlJazeera.net, 28. 2. 2011, [ZDE](#).

²⁹ Demonstrace nicméně neutichly zcela. Tisíce lidí stále demonstrují a chtějí pokračovat, dokud vláda vojenské junty neprovede slíbené reformy. Viz Nytimes.com, 25. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁰ Viz AlJazeera.net, 28. 2. 2011, [ZDE](#).

³¹ Viz TIC 176/2011-AMMAN, 24. 2. 2011.

³² Viz Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 21. 2. 2011.

vyhrocuje, dne 27. února 2011 Sálíh prohlásil, že v případě nutnosti bude za setrvání u moci bojovat „do poslední kapky krve“.³³

Omán: Situace byla relativně klidná až do konce února, kdy začalo docházet k demonstracím, které neformulují radikální cíle jako odstoupení současné vlády, nýbrž jsou motivovány především vysokou nezaměstnaností a celkově špatnou sociální situací. Protestující zůstávají loajální vůči režimu, ale vyjadřují nespokojenost s některými jeho představiteli.³⁴ Dne 27. února 2011 byli při zákroku proti několikatisícové demonstraci policií zabití minimálně dva lidé.³⁵

Sýrie: Situace je relativně klidná. Syrský režim v čele s prezidentem je poměrně populární, opozice je navíc relativně neorganizovaná.³⁶ Na sociálních sítích nicméně probíhají pokusy zorganizovat protesty za „svobodu“, lidská práva či zrušení výjimečného stavu.³⁷

Saúdská Arábie: Situace byla dosud relativně klidná, saúdský král preventivně přislíbil zavedení podpory bydlení a některé další benefity pro běžné obyvatele. Na 11. března jsou však naplánovány protesty, které směřují i k reformám ve smyslu omezení pravomocí saúdského krále.³⁸

Bahrajn: Při protestech, které byly zpočátku potlačovány silou, přišly o život desítky lidí. Protesty se zde spojují s náboženským kontextem: bahrajnští šíité protestují proti vládnoucím sunnitům. Při protestech byly vysloveny i požadavky zrušení monarchie, která je ovládána rodinnou dynastií krále Hámida al-Chalífa. Král v reakci na protesty přislíbil reformu ústavy, obměnil personální složení vlády a nakonec vyzval k otevřenému „národnímu dialogu“. K 28. únoru 2011 nicméně protesty nadále pokračují, některé hlasy demonstrantů explicitně odmítají jakékoli vyjednávání se současným režimem. Podle deníku Guardian je Bahrajn jednou z politicky nejnestabilnějších zemí v regionu.³⁹

Irák: Dne 25. února proběhly demonstrace proti korupci a nedostatku pracovních míst (nebyly formulovány radikální požadavky typu odstoupení současných vládních reprezentantů). Demonstrace vyústila ve střet s ozbrojenými složkami a zanechala nejméně 20 mrtvých.⁴⁰ Na stranu demonstrantů se postavil nejuznávanější šíitský klerik ajatolláh Alí al-Sistání, který vládu a parlament vyzval k reformám.⁴¹

³³ Viz AlJazeera.net, 28. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁴ Viz Guardian.co.uk, 27. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁵ Viz AlJazeera.net, 28. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁶ Viz Guardian.co.uk, 23. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁷ Viz AlJazeera.net, 4. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁸ Viz Guardian.co.uk, 27. 2. 2011, [ZDE](#).

³⁹ Viz Guardian.co.uk, 28. 2. 2011, [ZDE](#), resp. [ZDE](#).

⁴⁰ Viz Nytimes.com, 25. 2. 2011, [ZDE](#).

⁴¹ Viz Nytimes.com, 25. 2. 2011, [ZDE](#).

Írán: V zemi došlo k největším protivládním protestům od voleb z června 2009.⁴² Jakkoli iránská vláda vyslovuje podporu událostem v Egyptě a odsuzuje libyjskou represivní reakci vůči demonstrantům (kreslí paralelu mezi iránskou revolucí a současnými revolucemi), v praxi se vůči demonstrujícím též chová represivně. Prominentní organizátoři protestů např. byli zavřeni do domácího vězení, posléze převezeni na neznámá „bezpečná“ místa; protestům brání ozbrojené složky.⁴³

POVSTÁNÍ V LIBYI

Popis problematiky

Pozornost EU v těchto dnech směřuje především k Libyi, kde v první polovině února 2011 začaly masové demonstrace, na které režim Muammara Kaddáfího zareagoval částečnými ústupky⁴⁴ i represí. Demonstrace eskalovaly až do rozměrů povstání, což vedlo k otevřenému ozbrojenému konfliktu. K 28. únoru 2011 ovládly protirežimní síly většinu území Libye a jsou stále na postupu, Kaddáfí nadále drží pod kontrolou hlavní město Tripolis.⁴⁵ Často se ale již hovoří o budoucnosti Libye po odstavení Kaddáfího od moci. Dne 26. února ohlásil bývalý ministr spravedlnosti Kaddáfího vlády Mustafá Muhammad Abbúd Džalíl, který odstoupil na protest proti zabíjení demonstrantů, že začíná formovat politické těleso, které by mělo dovést zemi k volbám.⁴⁶

Jednání v institucích EU a v RB OSN

Dne 26. února 2011 jednala o Libyi Rada bezpečnosti OSN, která přijala rezoluci o uvalení sankcí na prominenty libyjského režimu. Jedná se především o zmrazení jejich prostředků a zákaz vývozu zbraní do Libye. Násilí, kterého se Kaddáfího režim dopouští vůči demonstrantům, bylo postoupeno k přezkoumání Mezinárodnímu trestnímu soudu (ICC).⁴⁷ Generální tajemník OSN Pan Ki-mun okomentoval přijatou rezoluci takto: „...přijatá opatření jsou tvrdá, ale v příštích dnech bude možná zapotřebí ještě odvážnějších kroků.“⁴⁸

S odkazem na RB OSN EU dne 28. února 2011 přijala sankce vůči libyjskému režimu. Ty zahrnují jak zákaz vývozu zbraní (diskutuje se i skutečnost, že mnohé zbraně použité při potlačování libyjských demonstrací pocházejí z EU), tak zmrazení aktiv představitelům režimu. Zákaz dovozu libyjské ropy do EU zřejmě přijat nebude – je

⁴² Pro informace o iránských volbách a následném vývoji viz Přehled SZBP červen 2009. Stejně jako v případě Alžírsko EU reagovala na iránskou snahu o potlačení aktuálních demonstrací protestem (Viz prohlášení předsedy Evropského parlamentu Jerzyho Buzeka, [ZDE](#))

⁴³ Viz AlJazeera.net, 27. 2. 2011, [ZDE](#).

⁴⁴ Jedná se zejména o opatření v sociální oblasti: zvýšení platů ve státní sféře, podpor v nezaměstnanosti apod.

⁴⁵ Viz BBC.co.uk, 28. 2. 2011, [ZDE](#). Podle deníku Guardian je Tripolis prakticky poslední baštou Kaddáfího (viz mapu aktualizovanou k 27. 2., [ZDE](#)), podle deníku Al Jazeera jsou protestující stále na postupu (viz AlJazeera.net, 27. 2. 2011, [ZDE](#).)

⁴⁶ Viz AlJazeera.net, 27. 2. 2011, [ZDE](#).

⁴⁷ Viz tiskovou zprávu RB OSN, 26. 2. 2011, [ZDE](#).

⁴⁸ Viz tiskovou zprávu RB OSN, 26. 2. 2011, [ZDE](#).

hodnocen jako „nerealistický“ (zejména s ohledem na to, že Libye je hlavním dodavatelem ropy např. do Itálie⁴⁹). Stejně tak možná vojenská intervence z humanitárních důvodů, na niž nepřímo poukázal Pan Ki-mun (viz výše), se za současných okolností nezdá být na pořadu dne.⁵⁰ Dne 25. února došlo k jednání Rady ve formátu ministrů obrany, jednání se účastnil i generální tajemník NATO Anders Fogh Rasmussen. Ten se k možné intervenci vyjádřil v tom smyslu, že „takový přístup by žádal ... mandát OSN“. Stejně tak Catherine Ashtonová prohlásila, že si nemyslí, „že za současné situace připadá v úvahu vojenská akce v Libyi“.⁵¹

Předpokládaný vývoj

Kromě zasedání Rady se dne 28. února 2011 v Ženevě bude konat mezinárodní setkání k Libyi za přítomnosti americké ministryně zahraničí Hillary Clintonové či ruského ministra zahraničí Sergeje Lavrova.

EVROPSKÁ POLITIKA SOUSEDSTVÍ: ÚVAHY O REFORMULACI

Popis problematiky

ENP je politika směřující ke stabilizaci, resp. europeizaci států geograficky blízkých EU, u nichž se ale nepředpokládá přímá aspirace na členství v EU.⁵² Spolu s vlnou povstání a nepokojů v severní Africe se v EU zvedla vlna hlasů volajících po reformulaci Evropské politiky sousedství (ENP). Vlna kritiky se snáší zejména na projekt Unie pro Středomoří, který byl z iniciativy Francie spuštěn v roce 2008. Jeho činnost nicméně zůstala velmi omezená.⁵³

Jednání v institucích EU

Dne 17. února 2011 se k této problematice v rámci svého usnesení o Egyptě⁵⁴ vyjádřil **Evropský parlament** (EP). Podle EP „snaha o stabilitu ve vztazích EU s jižními sousedy v uplynulých letech často zastiňovala hodnoty demokracie“.⁵⁵ Proto je třeba provést strategický přezkum ENP, který „musí upřednostnit kritéria týkající se nezávislosti soudů, dodržování základních svobod, plurality a svobody tisku a boje proti korupci“. Konkrétně EP doporučuje zavedení tzv. „rozšířeného statusu“, který

⁴⁹ Libye pokrývá zhruba 25 % italské spotřeby ropy a 12 % spotřeby plynu.

⁵⁰ Deník The Guardian upozorňuje, že sami Libyjci případnou intervenci západu odmítají. Podle deníku je charakter současného povstání prodemokratický, nikoli islámský, a přirovnává ho k turecké cestě k demokracii. Viz Guardian.co.uk, 27. 2. 2011, [ZDE](#).

⁵¹ Viz Europolitics 4150, 28. 2. 2011. Euobserver.com, 28. 2. 2011, [ZDE](#).

⁵² Pro bližší informace o ENP viz např. Vybrané téma 4/2008, [ZDE](#).

⁵³ Unie pro středomoří je regionální projekt v rámci ENP. Pro více informací a hodnocení jeho fungování viz Přehled SZBP červen 2010.

⁵⁴ Usnesení EP k Egyptu k dispozici [ZDE](#).

⁵⁵ EP se vyjadřuje poměrně diplomaticky. Zvláště levicově orientovaní komentátoři sahají k ostřejším slovům, jako např. britský deník The Guardian, který EU obviňuje z podpory autoritářských režimů a diktátorů výměnou za lepší kontrolu emigrace ze zemí pod vládou těchto režimů. Jako příklad uvádí podporu pro Libyi ve výši 50 milionů eur, kterou Evropská komise nabídla v roce 2010 na zkvalitnění dohledu nad hranicemi. Jedná se vlastně o období kritiky politik EU za rozpor mezi „demokratizací“ a „sekuritizací“, kdy se ukazuje, že za určitých okolností jsou tyto dva cíle neslučitelné. Viz Guardian.co.uk, 25. 2. 2011, [ZDE](#).

by byl dosažitelný na základě splněných politických kritérií a opravňoval by k hlubší spolupráci harmonizaci používání finančních nástrojů⁵⁶, přičemž zdůrazňuje, že použití finančních nástrojů by mělo podléhat demokratické kontrole (tj. kontrole EP samého). Unie pro Středomoří by podle EP měla urychleně předložit návrhy na podporu demokracie a lidských práv.

Mezi **členskými státy** se pro reformulaci ENP vyslovil např. **britský** premiér David Cameron. Podle něho EU musí trvat na splnění podmínek souvisejících s uvolňováním finančních prostředků (tj. provádění politických reforem).⁵⁷ S přeladěním ENP směrem k podpoře demokracie souhlasí také **Německo**, které mimo jiné navrhuje zavést dialog s nastupujícími politickými silami a občanskou společností v zemích severní Afriky.⁵⁸

Dne 23. února 2011 jednala o reformulaci ENP **Komise**, která hovoří o nutnosti radikální transformace (*sea change*). Návrhy, na nichž Komise začne pracovat, by měly jít jednak ve směru větší diferenciací míry spolupráce mezi EU a daným státem, jednak vyšší míry podmíněnosti poskytované pomoci. Konečná podoba návrhu Komise by měla být představena dne 20. dubna 2011.⁵⁹ Podle vysoké představitelky **Catherine Ashtonové** by se měla angažovanost EU řídit třemi principy: podporou budování „hluboké demokracie“ (tj. demokracie zahrnující skutečnou politickou reformu a občanskou společnost), podporou ekonomického rozvoje a usnadněním mezilidských kontaktů, aniž by došlo k nekontrolovatelnému uvolnění migračních toků.⁶⁰

Události v severní Africe vedou ke stupňování tlaku na **navýšení finančních prostředků** směřujících do severní Afriky. Tyto prostředky mohou být získány dvěma způsoby: navýšením stávajících prostředků⁶¹ nebo přesměrováním v rámci ENP, tj. zejména přesměrováním od zemí východního sousedství k zemím jižního sousedství. Francie, Španělsko a několik dalších členských států EU již zaslalo dopis vysoké představitelce Catherine Ashtonové, v němž argumentují ve prospěch přerozdělení např. tím, že v Egyptě chce EU mezi lety 2007-2013 utratit 1,80 eur na obyvatele, zatímco např. v Moldavsku je to 25 eur.⁶² Pro dosavadní směřování české zahraniční politiky je tento tlak spíše nepříjemný: ČR se v rámci ENP dosud angažovala především podporou východního sousedství.

⁵⁶ Nástroj sousedství a partnerství (ENPI), evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a nástroj stability.

⁵⁷ Viz TIC 122/2011-London, 14. 2. 2011.

⁵⁸ Viz Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 21. 2. 2011.

⁵⁹ Viz Euobserver.com, 24. 2. 2011, [ZDE](#).

⁶⁰ Viz tiskovou zprávu Rady, 23. 2. 2011, [ZDE](#).

⁶¹ Catherine Ashtonová již např. oznámila, že požádá členské státy o dodatečnou miliardu eur pro podporu demokracie a lidských práv v zemích jižního sousedství. Další prostředky chce získat prostřednictvím půjčky od Evropské investiční banky (viz tiskovou zprávu EP, 17. 2. 2011, [ZDE](#)).

⁶² Celkově směřují zhruba dvě třetiny prostředků v rámci ENP do jižních zemí, ty jsou ale současně populačně daleko početnější než země ve východním sousedství EU. Viz Euobserver.com, 24. 2. 2011, [ZDE](#).

RUSKO: LIDSKÁ PRÁVA

Popis problematiky

Rusko je členem Rady Evropy a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSBE) a signatářem deklarací OSN a formálně se tak zavázalo k dodržování lidských práv. V posledních měsících se nicméně dostávají do popředí kritiky lidskoprávní situace v Rusku.⁶³ EU sice vede s Ruskem dialog o lidských právech, jeho výsledky jsou ale často zpochybnovány.⁶⁴

Jednání v institucích EU

Dne 17. února 2011 se k stavu lidských práv v zemi vyjádřil ve svém usnesení o právním státu v Rusku.⁶⁵ Evropský parlament (EP). Ten kritizuje mimo jiné zmanipulované soudní procesy⁶⁶, zanedbávání vyšetřování⁶⁷ a vyhrožování a násilí vůči novinářům a obhájčům lidských práv. EP dokonce nepřímou navrhuje zavedení sankcí vůči Rusku, když upozorňuje, že „v reakci na systematické porušování lidských práv a neschopnost prosazovat právní stát je možné uplatnit celou škálu vhodných opatření“. Za touto zmínkou podle vlastních vyjádření stojí zejména skupina ALDE. Ta přirovnává formulaci ke „žluté kartě“, po níž by mohla následovat obdobná reakce jako v případě Běloruska či Tuniska⁶⁸: EU by měla přímo zodpovědným osobám zmrazit prostředky či zakázat vydávání víz.⁶⁹

EP se k této problematice vyjádřil při příležitosti jednání ruského premiéra Putina s předsedou Komise José Barrosem, které se konalo dne 24. února 2011. Tato jednání se týkala především ekonomických otázek a znovu poukázala na některé sporné body mezi EU a Ruskem: EU např. naléhá na zrušení ochranných opatření na dovoz surovin do Ruska (např. dřevo), premiér Putin zase neskrýval svůj nesouhlas s tzv. třetím energetickým balíčkem, v jehož rámci jsou energetické společnosti povinny oddělit výrobu a dodávky energie. Putin otevřeně prohlásil, že takové opatření

⁶³ Viz Přehled SZBP prosinec 2010.

⁶⁴ Např. podle Euobserver Rusko tyto rozhovory de facto ignoruje: odmítá na jednání přivést zodpovědné osoby, upírá přítomnost zástupcům nevládních organizací, místo odpovědi na otázky poskytuje „novinářskou vatu“. Viz Euobserver.com, 7. 12. 2010, [ZDE](#).

⁶⁵ Usnesení EP k dispozici [ZDE](#).

⁶⁶ Např. proces s Michailem Chodorkovskim z prosince 2010, který vedl k jeho druhému odsouzení.

⁶⁷ EP zmiňuje případy novinářek Anny Politkovské, Natálie Estěmírovové a Anastázie Baburové a smrt právníka Sergeje Magnitského

⁶⁸ EU dne 31. ledna 2011 přijala v reakci na povolební násilí sankce vůči Bělorusku (viz Europolitics 4131, 1. 2. 2011). Dne 5. února 2011 Rada zmrazila prostředky některým představitelům bývalého tuniského režimu, a to z důvodu zneužívání státních prostředků (viz tiskovou zprávu Rady, 7. 2. 2011, [ZDE](#).)

⁶⁹ Viz tiskovou zprávu skupiny ALDE, 22. 2. 2011, [ZDE](#). Skupina ALDE rovněž zaslala prezidentu Putinovi otevřený dopis, [ZDE](#). Mluvčí skupiny ALDE pro vztahy s Ruskem Kristiina Ojuland v rámci svého projevu v plénu dne 15. února formulovala otázku vůči Radě, „jaké sankce budou vůči Rusku uplatněny“ (Viz videozáznam z jednání, [ZDE](#)).

považuje za „konfiskaci ruského majetku“. Problematika lidských práv nebyla hlavním bodem jednání, Barosso nicméně zmínil, že EU od Ruska očekává plnění jeho mezinárodních závazků v této oblasti.⁷⁰

SÚDÁN: REFERENDUM O NEZÁVISLOSTI JIHU

Popis problematiky

Ve dnech 9.-15. ledna 2011 se v Súdánu uskutečnilo referendum, v němž se mělo rozhodnout o nezávislosti Jižního Súdánu. Referendum se odehrálo jako součást implementace Všeobecné mírové dohody (Comprehensive Peace Agreement, CPA), podepsané v lednu 2005 hlavními protagonisty dlouholeté občanské války mezi súdánským severem a jihem, Stranou národního kongresu (National Congress Party, NCP) a Súdánským lidovým osvobozeneckým hnutím (Sudan People's Liberation Movement, SPLM).

Průběh a výsledky referenda

Průběh referenda byl monitorován pozorovací misí EU (EU EOM). Podle tiskové zprávy EU EOM bylo referendum dobře zorganizované, důvěryhodné a odehrávalo se v převážně pokojné atmosféře.⁷¹ Dne 7. února 2011 zveřejnila súdánská volební komise výsledky referenda: pro nezávislost jihu se vyslovilo 98,83 % hlasujících, proti 1,17 %. Súdánský prezident Omar al-Bašír prohlásil, že výsledky přijímá a vítá, „protože představují vůli jižního lidu“⁷².

Jednání v institucích EU

Dne 31. ledna 2010 se k referendu v Súdánu vyslovila Rada, která přivítala jeho klidný průběh a vyzvala k řešení problémů, jež referendum před súdánský lid postavilo (viz níže).⁷³ Súdánské referendum, jedna z neočekávanějších afrických událostí roku 2011, bylo nicméně v médiích i v agendě EU zatlačeno do pozadí urgentními událostmi v Egyptě.

Předpokládaný vývoj

Průběh referenda i jeho dosavadní přijetí vládnoucím režimem v čele s prezidentem Baširem je „příjemným překvapením“: mnoho pozorovatelů očekávalo problematičtější vývoj včetně možného obnovení občanské války.⁷⁴ Nezávislý Jižní Súdán by měl vzniknout ke dni 9. července 2011. Pro úspěšné osamostatnění jihu je v následujícím půlroce zapotřebí najít se severem shodu na sporných otázkách průběhu hranic⁷⁵, rozdělení příjmů z těžby nerostného bohatství (zejména ropy, která se nachází především na jihu), vyřešeny musí být otázky migrace, měny, občanství atd.

⁷⁰ Viz Euobserver.com, 24. 2. 2011, [ZDE](#).

⁷¹ Tisková zpráva EU EOM k dispozici [ZDE](#).

⁷² Viz BBC.co.uk, 7. 2. 2011, [ZDE](#).

⁷³ Viz závěry Rady k Súdánu, 31. 1. 2011, [ZDE](#).

⁷⁴ Např. skupina International Crisis Group zabývající se bezpečnostní situací v mnoha regionech světa opakovaně varovala před možností opětovného vypuknutí konfliktu sever vs. jih. Viz Přehled SZBP leden 2010.

⁷⁵ Jedná se např. o lokalitu Abyei (cca 10 000 km²), v níž mělo proběhnout referendum o příslušnosti k severu, resp. jihu současně s referendem a o nezávislosti jihu. Hlasování ale bylo odloženo z důvodů neshod na územním vymezení lokality a příslušnosti občanů do oblasti.

Někteří komentátoři se v této souvislosti obávají, že súdánská vláda se sice smířila se „ztrátou“ jihu, bude se ale snažit diktovat podmínky nezávislosti.⁷⁶

Případný nezávislý Jižní Súdán bude problémovým státem: jedná se o jedno z nejméně rozvinutých území světa.⁷⁷ The Guardian také upozorňuje, že ačkoli Jižní Súdán již pod vedením SPLM vybudoval některé státní struktury (zejména armádu a policii), očekávání běžného obyvatelstva od nezávislosti jsou nerealisticky vysoká: počítají nejen s politickou nezávislostí, ale i se zlepšením ekonomické situace.⁷⁸

REVOLUCE V EGYPTĚ

Popis problematiky

Revoluce v Egyptě si nadále udržovala vysokou a těžko předvídatelnou dynamiku.⁷⁹ Dne 11. února 2011 prezident Husní Mubarak pod neústupným nátlakem protestujících a armády odstoupil z funkce. Moci v zemi se chopila právě armáda⁸⁰, která:

- dne 13. února 2011 rozpustila parlament a zrušila platnost ústavy⁸¹; do předčasných voleb, které by se měly konat nejdříve v červenci a nejpozději v září 211, se armáda prohlašuje legislativním tělesem;
- ustavuje komisi, která by navrhla ústavu novou (jež by měla být předložena ke schválení v referendu do dvou měsíců);
- jako přechodnou vládu uznává kabinet pod vedením Ahmeda Šafíka (který byl jmenován dne 29. ledna 2011 ještě prezidentem Mubarakem);
- chce ctít všechny stávající mezinárodní dohody (včetně mírové dohody s Izraelem z roku 1979).

Armáda současně vyzvala protestující, aby se vrátili ke své každodenní práci. Akce armády byly částí protestujících přijaty vstřícně, někteří jejich představitelé či představitelé dosavadní opozice se ale obávají úspěchanosti demokratizačního procesu, který podle nich může vést k uchování příliš silné pozice armády a uchopení moci některým z jejích představitelů. Před touto situací varoval např. bývalý předseda Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE) a nositel Nobelovy ceny za mír

⁷⁶ Viz např. Center for Strategic and International Studies, 5. 1. 2011, [ZDE](#).

⁷⁷ Viz BBC.co.uk, 7. 2. 2011, [ZDE](#).

⁷⁸ Viz Guardian.co.uk, 16. 1. 2011, [ZDE](#).

⁷⁹ Základní informace vzniku revoluce v Egyptě jsou k dispozici v Přehledu SZBP leden 2011.

⁸⁰ V souvislosti s centrální rolí egyptské armády v současné revoluci se rozvíjí debata o její povaze. Middle East Institute vyzdvihuje např. její prestižní postavení v očích egyptských obyvatel, současně její nezávislost až odtrženost od společnosti (armáda je např. zásobována z výpěstků vlastních farem, její příslušníci nemohou volit) či její historické antiextremistické založení (Middle East Institute, 9. 2. 2011, [ZDE](#)). Center for Strategic and International Studies naopak zdůrazňuje, že se nejedná o uzavřenou elitu, nýbrž o „občanskou armádu“ (mnoho příslušníků zde např. slouží pouze dočasně). Určité části armády jsou přitom zodpovědné za útlak, proti kterému byly vedeny protesty. (CSIS.org, 10. 2. 2011, [ZDE](#)).

⁸¹ Tyto kroky jsou často vnímány spíše pozitivně než negativně. Dosavadní parlament byl ovládnut příznivci odstoupivšího prezidenta, ústava bránila mnoha politickým stranám v účasti na volbách. Viz BBC.co.uk, 13. 11. 2011, [ZDE](#).

Mohamed al-Baradej.⁸² Dne 14. února 2011 i přes výzvu armády nadále docházelo k protestům, které však mění svůj předmět a stávají se protesty za zlepšení platových podmínek či manifestacemi za odstoupení pracovníků ve vedoucích pozicích.⁸³

Regionální důsledky egyptské revoluce

Historicky je „dominový efekt“ pro muslimské země typický.⁸⁴ I současná revoluční situace v Egyptě a Tunisku zasahuje celý region; ekonomická situace ve většině těchto zemí je špatná a typická je rovněž autoritářská forma vlády, přičemž právě tyto faktory se zdají být hlavními příčinami tuniské a egyptské revoluce. Očekávání možného rozšíření revolucí regionem ve stylu roku 1989 nicméně zůstává v rovině spekulace.⁸⁵

- **Jemenský** prezident Alí Abdalláh Sálíh oznámil po několika dnech masových protestů jemenských občanů (a třiceti letech u moci), že v příštích volbách nebude znovu kandidovat na prezidenta, ani nepředá moc svému synovi; současně zvýšil platy ve státní sféře;
- v **Alžírsku** vláda v odpovědi na demonstrace jednak přislíbila zmírnění růstu cen potravin, jednak ale použila i násilí;⁸⁶
- v **Jordánsku** rozpustil král Abdalláh II. v reakci na protesty vládu a vyzval k provedení hospodářských reforem;
- v **Íránu** došlo k největším protivládním protestům od voleb z června 2009⁸⁷;
- v **Sýrii** a **Maroku** byla dosud situace relativně klidná.⁸⁸

Jednání v institucích EU

Odstoupení prezidenta v Egyptě a uchopení moci armádou bylo vřele přivítáno Evropským parlamentem⁸⁹, který již dříve prakticky jednohlasně vyjadřoval nespokojenost s Mubarakovým setrváváním v úřadu.⁹⁰ Tuto událost ve společném prohlášení přivítali i vysoká představitelka Catherine Ashtonová, předseda Komise José Barosso a stálý předseda Evropské rady Herman van Rompuy (kteří odstoupení otevřeně nezastávali), podle nichž Mubarak „vyhověl vůli lidu a otevřel cestu k rychlejší a hlubší reformám“.⁹¹ V obdobném duchu se nesla rovněž reakce velkých evropských států: Německa, Francie a Velké Británie.⁹²

⁸² Viz Nytimes.com, 14. 2. 2011, [ZDE](#).

⁸³ Viz BBC.co.uk, 14. 2. 2011, [ZDE](#).

⁸⁴ Bez ohledu na státní hranice se v muslimském světě šířila např. islamizace na konci 70. let 20. století. Viz KEPEL, Gilles. *Boží pomsta*.

⁸⁵ Paralelu současné situace v arabském světě s rokem 1989 rozvíjí např. jeden z komentářů pro Euobserver, [ZDE](#). Vnitřní think tank EU Institute for Security Studies zase používá přirovnání egyptské revoluce s revolucí portugalskou ([ZDE](#)).

⁸⁶ Na snahu o potlačení protestů reagovala EU vyjádřením podpory demonstrantům a výzvou k respektování práva na poklidné demonstrace. Viz např. reakci předsedy Evropského parlamentu Jerzyho Buzeka, [ZDE](#).

⁸⁷ Pro informace o iránských volbách a následném vývoji viz Přehled SZBP červen 2009. Stejně jako v případě Alžírsku EU reagovala na iránskou snahu o potlačení aktuálních demonstrací protestem (Viz prohlášení předsedy Evropského parlamentu Jerzyho Buzeka, [ZDE](#)).

⁸⁸ Viz BBC.co.uk, 3. 2. 2011, [ZDE](#), Nytimes, 15. 2. 2011, [ZDE](#).

⁸⁹ Viz prohlášení předsedy Evropského parlamentu Jerzyho Buzeka, [ZDE](#).

⁹⁰ Viz Přehled SZBP leden 2011.

⁹¹ Společné prohlášení Ashtonové, Barrosa a van Rompuye k dispozici [ZDE](#).

⁹² Viz BBC.co.uk, 12. 2. 2011, [ZDE](#).

Ke kritickému hlasu Evropského parlamentu, který zdůraznil, že Evropská politika sousedství se soustředí na ekonomickou a nikoli politickou reformu zúčastněných zemí (včetně Tuniska a Egypta), což v důsledku vede k podpoře nelegitimních režimů⁹³, se nepřímo přidal rovněž britský premiér David Cameron. EU podle něho vynaložila na Egypt a okolní země miliardy eur, ale nedosáhla prakticky žádného pokroku. Podle Camerona EU musí trvat na splnění podmínek souvisejících s uvolňováním finančních prostředků (tj. provádění politických reforem).⁹⁴

Předpokládaný vývoj

Průběh egyptské revoluce a nepokojů v ostatních muslimských zemích - jak upozorňuje New York Times - se zdá poukazovat na nízký vliv náboženství na jejich charakter, což by mohlo naznačovat i možný nízký aktivizační potenciál islámské či islamistické rétoriky v budoucích egyptských volbách.⁹⁵

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Přijetí rozhodnutí Rady, kterým se Komise zmocňuje k zahájení jednání o uzavření dohody mezi Evropskou unií a Běloruskem o usnadnění udělování krátkodobých víz – [6354/11](#)

Datum: 22. 2. 2011

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady

Obsah dokumentu: Dokument je součástí procesu rozhodování o zahájení vyjednávání s Běloruskem. V blízké budoucnosti by s Běloruskem měly začít nejen rozhovory o usnadnění udělování víz, ale i o readmisních dohodách.

Závěry Rady o vývoji situace v zemích jižního sousedství – [6826/11](#)

Datum: 22. 2. 2011

Typ dokumentu: Závěry Rady

Obsah dokumentu: Rada v dokumentu zaujímá stanovisko k současným událostem v severní Africe, zejména vyslovuje podporu protestujícím občanům, odsuzuje represe vůči nim a naznačuje uznání nutnosti reformulace Evropské politiky sousedství.

Návrh závěrů Rady o úloze Rady Evropské unie při zajišťování účinného uplatňování Listiny základních práv Evropské unie - [6387/11](#)

Datum: 15. 2. 2011

Typ dokumentu: Návrh závěrů Rady

Obsah dokumentu: Dokument zmiňuje některé základní aspekty role EU v této oblasti.

⁹³ Evropský parlament se takto vyjádřil ve svém usnesení k situaci v Tunisku, [ZDE](#).

⁹⁴ Viz TIC 122/2011-London, 14. 2. 2011.

⁹⁵ Viz Nytimes.com, 15. 2. 2011, [ZDE](#).